

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 12.9.2012.
COM(2012) 510 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Ceļvedis virzībā uz banku savienību

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Ceļvedis virzībā uz banku savienību

1. IEVADS

Iepriekšējo četru gadu laikā ES ir apņēmīgi reaģējusi uz ekonomikas un finanšu krīzi. Ir panākti ievērojami uzlabojumi ekonomiskajā un monetārajā savienībā (*EMU*), un ir īstenots būtisks finansiālo reformu plāns, izpildot saistības, ko pieņēmušas G20 valstis, reaģējot uz finanšu krīzi un nolūkā padarīt finanšu iestādes un tirgus stabilākus, konkurētspējīgākus un pret satricinājumiem noturīgākus¹.

Pabeigt šo ES tiesiskā regulējuma reformu ir būtiski, taču ar to nepietiks, lai sekmīgi novērstu ievērojamus apdraudējumus finanšu stabilitātei visā ekonomiskajā un monetārajā savienībā. Ir nepieciešami turpmāki pasākumi, lai novērstu īpašus riskus euro zonā, kur kopīga monetārā atbildība ir pasteidzinājusi ciešu ekonomisko un finansiālo integrāciju un palielinājusi pārrobežu sistēmas domino efekta iespēju banku krīzes gadījumā, un lai likvidētu saikni starp valdības parādu un bankas parādu un pārraut apburto loku, kas novedis pie nodokļu maksātāju naudas izlietojuma vairāk nekā EUR 4,5 triljonu apmērā banku glābšanai ES. Koordinācija starp uzraudzības iestādēm ir būtiski nepieciešama, taču krīze apliecināja, ka ar labāku koordināciju nepietiek, jo īpaši vienotas valūtas apstākļos, un ka ir nepieciešama kopēja lēmumu pieņemšana. Svarīgi ir arī samazināt ES banku tirgu sadrumstalotības augošo risku, kas ievērojami iedragā finanšu pakalpojumu vienotā tirgus pareizu darbību un būtiski traucē monetārās politikas efektīvu pārnesi uz reālo ekonomiku visā euro zonā.

Tāpēc Komisija aicinājusi² izveidot banku savienību, lai radītu stabilākus pamatus banku nozarei un atjaunotu uzticēšanos euro – tā būtu daļa no ilgtermiņa redzējuma par ekonomikas un finanšu integrāciju. Banku uzraudzības pārvietošana Eiropas līmenī ir būtiska daļa šajā procesā, kas pēc tam jāapvieno ar citiem pasākumiem, piemēram, noguldījumu aizsardzības kopējo sistēmu un integrētu banku krīzes pārvarēšanu. Eiropadomes, Komisijas, Eurogrupas un Eiropas Centrālās bankas (ECB) priekšsēdētāju 2012. gada 26. jūnija ziņojumā³ ir atbalstīts šis redzējums. Eiropas Parlaments savukārt ir ierosinājis veikt līdzīgas ievirzes pasākumus, piemēram, 2010. gada jūlija ziņojumā par pārrobežu krīzes vadību banku nozarē⁴. Tas tika apstiprināts arī 2012. gada 29. jūnija Euro zonas augstākā līmeņa sanāksmē⁵.

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/finances/policy/map_reform_en.htm

² http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/news/archives/2012/06/20120626_speeches_2_en.htm

³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/131201.pdf

⁴ Eiropas Parlamenta 2010. gada 7. jūlija rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par pārrobežu krīzes vadību banku nozarē (2010/2006(INI)).

⁵ “Drīzumā Komisija iesniegs priekšlikumus par vienotu uzraudzības mehānismu, pamatojoties uz 127. panta 6. punktu. Lūdzam Padomi šos priekšlikumus izskatīt steidzamības kārtā līdz 2012. gada beigām. Kad būs izveidots efektīvs vienots euro zonas banku uzraudzības mehānisms, kurā iesaistīta ECB, Eiropas stabilizācijas mehānismam (ESM) vajadzētu būt iespējai tieši rekapitalizēt bankas, pieņemot parastu lēmumu. Tas notiktu saskaņā ar pienācīgiem nosacījumiem, kuri ietver arī atbalsta noteikumu ievērošanu; minētajiem nosacījumiem vajadzētu būt katrai konkrētai iestādei vai nozarei paredzētiem vai visu tautsaimniecību aptverošiem, un tie tiktu oficiāli iekļauti saprašanās memorandā.”
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/131359.pdf

Atbilstības nodrošināšana augstākajiem standartiem banku uzraudzībā un lēmumu pieņemšanā visā euro zonā atjaunotu pilsoņu un tirgu uzticēšanos tam, ka kopīgs augsta līmeņa uzraudzības regulējums tiek konsekventi piemērots visām bankām. Ja turpmāk bankas nonāks grūtībās, iedzīvotājiem jābūt pārliecinātiem, ka grūtībās nonākušās bankas tiks restrukturētas vai slēgtas, samazinot izdevumus nodokļu maksātājiem. Šī nākotnes sistēma palīdzēs izveidot starp dalībvalstīm nepieciešamo uzticēšanos, kas ir sākotnējais nosacījums jebkādu kopīgu finanšu mehānismu izveidei ar mērķi aizsargāt noguldītājus un nodrošināt sakārtotu bankrotējušu banku noregulējumu.

Šis paziņojums papildina divus tiesību aktu priekšlikumus attiecīgi par vienotā uzraudzības mehānisma izveidi, uzticot ECB īpašus uzdevumus saistībā ar politikas jomām, kas attiecas uz kredītiestāžu uzraudzību, un par pielāgojumiem Regulā, ar ko izveido Eiropas Banku iestādi (EBI)⁶. Šie tiesību aktu priekšlikumi iezīmē pirmo nozīmīgo soli, ar ko tiks veikti kvalitātes uzlabojumi saistībā ar finanšu stabilitāti un uzticamību konkrēti euro zonā. Šajā paziņojumā izklāstīts vienotā uzraudzības mehānisma konteksts un aprakstīts turpmākais darbs virzībā uz banku savienību pēc šo sākotnējo priekšlikumu pieņemšanas.

2. BANKU SAVIENĪBA UN VIENOTAIS TIRGUS

Finanšu pakalpojumu vienotais tirgus balstās uz kopīgiem noteikumiem, kas nodrošina, ka uz bankām un citām finanšu iestādēm, kurām saskaņā ar Līgumu ir tiesības brīvi veikt uzņēmējdarbību un tiesības uz brīvu pakalpojumu sniegšanu, attiecas līdzvērtīgi noteikumi un pienācīga uzraudzība visā ES.

Banku savienības izveide nedrīkst apdraudēt vienotā tirgus integritāti, kas joprojām ir viens no lielākajiem Eiropas integrācijas sasniegumiem. Patiešām, banku savienība ir atkarīga no programmas izpildes neatkarīga regulējuma reformas gaitā attiecībā uz vienoto tirgu ("vienotais noteikumu kopums").

Vienotais tirgus un banku savienība tādējādi savstarpēji stiprina procesu. Darbs vienotā tirgus stiprināšanā jāturpina visās jomās, uz kurām attiecas Komisijas priekšlikumi.

Turklāt trijās jomās, kas konkrēti attiecas uz banku savienību, šo darbu vajadzētu paātrināt un panākt vienošanos starp abiem likumdevējiem par attiecīgajiem priekšlikumiem līdz 2012. gada beigām:

- ir ierosinātas stingrākas uzraudzības prasības attiecībā uz bankām. Komisija ar saviem priekšlikumiem par banku kapitāla prasībām ("KPD 4")⁷ ir uzsākusi jaunu visaptverošu standartu īstenošanu attiecībā uz banku kapitālu un likviditāti. Vienotā uzraudzības mehānisma izveidei nevajadzētu prasīt būtiskas izmaiņas ierosinātajā regulā un direktīvā, lai gan nedaudzās jomās var būt nepieciešami daži nelieli pielāgojumi, kas atspoguļotu jauno situāciju. Sarunu par KPD 4 noslēguma posmā Komisija pievērsīs īpašu uzmanību tam, lai nodrošinātu, ka pieņemtie teksti tehniski atbilst ierosinātajai regulai, ar ko izveido vienoto uzraudzības mehānismu, un tādēļ strādās kopīgi ar Eiropas Parlamentu un Padomi. Jo īpaši tas nozīmē nodrošināt, lai visi ierosinātās KPD 4 direktīvas noteikumi būtu faktiski piemērojami gan valstu, gan ECB līmenī.

⁶ Regula (ES) Nr. 1093/2010.

⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/new_proposals_en.htm

- Attiecībā uz valstu Inoguldījumu garantiju shēmas (IGS) nodrošinājuma summu jau ir panākts harmonizēts līmenis EUR 100 000 apmērā uz vienu noguldītāju vai iestādi, un tas ir spēkā no 2010. gada 31. decembra. Komisija 2010. gada jūlijā ierosināja⁸ virzīties tālāk – harmonizēt un vienkāršot aizsargātos noguldījumus, paātrināt izmaksas un uzlabot finansējumu, īpaši no noguldījumu garantiju shēmas *ex-ante* finansējuma, ko izmaksā kā iemaksas no bankām un no obligātā aizņemšanās mehānisma starp valstu shēmām noteiktos ierobežotos apjomos.
- Komisijas priekšlikums par sanācijas un noregulējuma instrumentiem bankām krīzes situācijās, kas pieņemts 2012. gada 6. jūnijā⁹, ir pēdējais no ierosinātajiem pasākumiem, ar kuriem cenšas stiprināt Eiropas banku nozari un novērst nākotnes finanšu krīžu domino efektu, kam ir negatīva ietekme uz noguldītājiem un nodokļu maksātājiem. Lai nodrošinātu, ka tiek veicināta finanšu stabilitāte, un lai banku akcionāri un kreditori pilnībā piedalītos banku zaudējumu segšanā un rekapitalizācijas izmaksās, Komisija ir ierosinājusi kopēju noteikumu un pilnvaru sistēmu. Tas pirmām kārtām palīdzēs dalībvalstīm novērst banku krīzes un, ja tādas iestājas, pārvarēt tās pienācīgāk un efektīvāk. Dalībvalstis tiks aicinātas izveidot *ex-ante* noregulējuma fondu, kurā bankas iemaksātu līdzekļus, un ir izveidots noteikums par obligāto aizņemšanās mehānismu starp valstu shēmām, uz kuru arī attiecas skaidri ierobežojumi.

Tāpēc šie noteikumi veidos kopēju pamatu visā vienotajā tirgū, un uz tiem var balstīt banku savienības priekšlikumus. Šis vienotais noteikumu kopums ir vajadzīgs ES finanšu pakalpojumu iekšējā tirgus stabilitātei un integritātei. Tas sniedz kopēju pamatu, kas dod iespēju virzībai uz banku savienību bez jebkāda vienotā tirgus sadrumstalotības riska. Tāpēc ir sevišķi svarīgi, lai abi likumdevēji ātri īstenotu nepabeigtās reformas attiecībā uz kapitāla prasībām, noguldījumu garantiju shēmām un banku noregulējumu.

Šie noteikumi tādā pašā veidā ir jāpiemēro arī visā Savienībā ar valstu uzraudzības iestāžu un ECB veiktu saskaņotu un vienotu kredītiestāžu uzraudzību. Eiropas Banku iestādei (EBI) ir liela nozīme šā mērķa sasniegšanā, jo īpaši ar instrumentu un pilnvaru kopumu, ko sniedz tās izveides regula (kurā risināti jautājumi par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, starpniecību, noteikti saistoši tehniskie standarti, definētas pamatnostādnes un ieteikumi). Tāpēc ir kritiski nepieciešams, lai EBI pilnībā veiktu savu uzdevumu kopējas tiesiskās sistēmas un uzraudzības kultūras izveidē visā Savienībā.

Turklāt, lai izvairītos no jebkādam atšķirībām starp euro zonu un pārējo ES, vienoto noteikumu kopumu vajadzētu balstīt vienotai uzraudzības praksei. Dalībvalstu, kas ir vienotā uzraudzības mehānisma dalībnieces, un pārējo dalībvalstu dažādās uzraudzības rokasgrāmatas un atšķirīga pieeja uzraudzībai rada vienotā tirgus sadrumstalotības risku, tā ka bankas varētu izmantot šīs regulējuma atšķirības, lai panāktu regulējuma arbitrāžu. EBI vajadzētu izstrādāt vienotu uzraudzības rokasgrāmatu, kas papildinātu vienoto noteikumu kopumu.

Jebkādiem ECB pieņemtiem pasākumiem – piemēram, lai izskaidrotu turpmākās detaļas par to, kā tiek veikta uzraudzība saistībā ar īpašu uzraudzības struktūru, kas izveidota ar vienotās uzraudzības mehānismu, – jābūt saskaņā ar vienoto noteikumu kopumu, tostarp tehniskajiem standartiem, kas izklāstīti deleģētajos aktos, ko pieņēmusi Eiropas Komisija. Visbeidzot,

⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/guarantee/200914_en.pdf

⁹ http://ec.europa.eu/internal_market/bank/crisis_management/index_en.htm

jāatzīmē, ka šāsdienas priekšlikumi saglabā pašreizējo līdzvaru starp piederības dalībvalsti un uzņēmējadalībvalsti, tostarp attiecībā uz līdzdalību uzraudzītāju kolēģijās.

Vienotā uzraudzības mehānisma reāla ietekme un sekas EBI operatīvajā darbībā tiks vēl pārbaudīta Eiropas uzraudzības iestāžu darbības turpmākajā pārskatā, ar kuru Komisija iepazīstinās 2014. gada 2. janvārī¹⁰. Šajā sakarībā Komisija jo īpaši pārbaudīs, vai EBI nozīmi, ņemot vērā stresa pārbaudes veikšanu, vajag pastiprināt, lai izvairītos no tā, ka iestāde tiek padarīta pārāk atkarīga no tās informācijas un ieguldījuma, ko sniedz šīs iestādes, kas ir atbildīgas par efektīvu banku nozares noturības novērtējumu Savienības mērogā.

Līdztekus tam Komisija turpinās stiprināt finanšu stabilitāti un nodrošināt vienādu konkurences nosacījumus banku nozarē ES vienotajā tirgū, kontrolējot tai piešķirto valsts atbalstu un koriģējošā ekonomikas atbalsta nosacījumus.

Galvenās darbības

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi līdz 2012. gada beigām panākt vienošanos par:

- i) KPD 4 priekšlikumiem, padarot tos piemērojamus gan vienotajā tirgū, gan vienotā uzraudzības mehānisma kontekstā;*
- ii) priekšlikumu direktīvai par noguldījumu garantiju shēmām, ko ierosinājusi Komisija;*
- iii) priekšlikumu direktīvai par banku sanāciju un noregulējumu.*

3. PABEIGT BANKU SAVIENĪBAS IZVEIDI

Kā to vēl pirms Eiropadomes 2012. gada jūnija sanāksmes norādījusi Komisija¹¹, kā arī Eiropadomes, Komisijas, Eurogrupas un Eiropas Centrālās bankas priekšsēdētāji savā 2012. gada 26. jūnija ziņojumā¹², – lai pabeigtu banku savienības izveidi, būs jāveic papildu pasākumi, ieviešot vienotu uzraudzības mehānismu, kopēju noguldījumu garantiju sistēmu un integrētu krīzes pārvarēšanas sistēmu. Vienotā uzraudzības mehānisma izveide ir būtiski nozīmīgs pirmais solis.

3.1. Vienots uzraudzības mehānisms

Komisija tagad piedāvā vienoto uzraudzības mehānismu, kura pamatā ir princips, kam atbilstīgi euro zonas dalībvalstīs izveidotu banku konkrētas būtiskākās uzraudzības funkcijas tiek nodotas Eiropas līmeņa struktūrām. Joprojām ņemoties galveno atbildību, ECB veiks savas funkcijas vienotajā uzraudzības mehānismā, kuru veido ECB un valsts uzraudzības iestādes. Šāda struktūra nodrošinās stingru un konsekventu uzraudzību visā euro zonā, vienlaikus ļaujot pilnībā izmantot valsts uzraudzības iestāžu vietējo un specifisko zinātību. Tādējādi tiks nodrošināta tāda uzraudzība, kurā lielā mērā ņemti vērā visi valsts un vietēja

¹⁰ Saskaņā ar 81. pantu regulās, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādes [Regula (ES) Nr. 1093/2010, Regula (ES) Nr. 1094/2010 un Regula (ES) Nr. 1095/2010].

¹¹ http://ec.europa.eu/europe2020/banking-union/index_en.htm.

¹² http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/131201.pdf.

mēroga apstākļi saistībā ar finanšu stabilitāti. Turklāt Komisija arī ierosina ieviest tādu mehānismu, kam atbilstīgi dalībvalstis, kuras nav ieviesušas euro, bet kuras vēlētos izmantot vienoto uzraudzības mehānismu, varētu cieši sadarboties ar ECB.

Ieviešot vienoto uzraudzības mehānismu, ECB kļūs atbildīga par visu banku uzraudzību banku savienībā, attiecībā uz to ievērojot vienotu noteikumu kopumu, kas piemērojams vienotajā tirgū. Nesenā pieredze rāda, ka grūtības var ļoti negatīvi ietekmēt dalībvalstu finanšu stabilitāti, un tas attiecas arī uz salīdzinoši nelielām bankām. Tādēļ jau no pirmās dienas ECB būs pilnvarota pārņemt jebkuras bankas uzraudzību euro zonā, ja tā pieņems šādu lēmumu, it īpaši situācijā, kad bankai piešķirts valsts atbalsts. Visu pārējo banku uzraudzību ECB sāks automātiski: 2013. gada 1. jūlijā vissvarīgāko Eiropas sistēmiski nozīmīgo banku uzraudzību, bet 2014. gada 1. janvārī visu pārējo banku uzraudzību. Tādējādi līdz 2014. gada 1. janvārim Eiropas līmeņa uzraudzībai būs pakļautas visas euro zonas bankas.

Eiropas Centrālajai bankai tiks piešķirtas konkrētas būtiskākās funkcijas, kas nepieciešamas tādu risku apzināšanai, kuri apdraud banku dzīvotspēju. ECB būs pilnvarota pieprasīt, lai bankas veiktu nepieciešamos pasākumus stāvokļa uzlabošanai. ECB *inter alia* būs kompetentā iestāde, kura pilnvarota piešķirt atļaujas kredītiestādēm, novērtēt būtisku līdzdalību, nodrošināt atbilstību obligātajām kapitāla prasībām, nodrošināt iekšējā kapitāla pietiekamību saistībā ar kredītiestādes riska profilu (otrā pīlāra pasākumi), veikt konsolidēto uzraudzību un īstenot uzraudzības funkcijas saistībā ar finanšu konglomerātiem. ECB arī nodrošinās to, lai tiktu ievēroti noteikumi par aizņemto līdzekļu īpatsvaru un likviditāti, noteiks kapitāla rezerves un sadarbībā ar noregulējuma iestādēm veiks agrīnas iejaukšanās pasākumus gadījumos, kad banka pārkāpj vai gatavojas pārkāpt pašu kapitāla prasības.

Eiropas Centrālajai bankai tiks piešķirtas nepieciešamās izmeklēšanas un uzraudzības pilnvaras, lai tā varētu veikt savas funkcijas. Vienotajā uzraudzības mehānismā ir paredzēta valsts uzraudzības iestāžu aktīva iesaistīšanās, lai nodrošinātu uzraudzības lēmumu netraucētu un efektīvu izstrādi un īstenošanu, kā arī nepieciešamo koordināciju un informācijas plūsmu gan vietēja, gan Eiropas mēroga jautājumu risināšanā, tādējādi nodrošinot finanšu stabilitāti visā Savienībā un tās dalībvalstīs.

Visi uzdevumi, kuru īstenošana nav nepārprotami uzticēta ECB, paliks valsts uzraudzības iestāžu kompetencē. Piemēram, valsts uzraudzības iestādes arī turpmāk būs atbildīgas par patērētāju aizsardzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanu, kā arī to trešo valstu kredītiestāžu uzraudzību, kuras kādā no dalībvalstīm ir izveidojušas filiāles vai sniedz pārrobežu pakalpojumus.

Savas jaunās uzraudzības funkcijas ECB jāspēj veikt pilnībā neatkarīgi un pilnībā uzņemoties atbildību par savu darbību. Komisijas priekšlikumā ir paredzēti stingri pārskatatbildības pasākumi, it īpaši attiecībā uz Eiropas Parlamentu un Padomi, lai nodrošinātu demokrātisko leģitimitāti. Turklāt priekšlikumā izklāstīti vairāki organizatoriskie principi, lai skaidri nodalītu monetāro politiku un uzraudzību. Tādējādi tiks samazināta pretrunu iespējamība starp dažādiem politikas mērķiem, vienlaikus ļaujot pilnībā izmantot sinerģijas iespējas. Tādēļ visus sagatavošanās pasākumus un politikas nostādnes īstenošas tādas struktūras un administratīvās vienības, kas nepilda monetārās politikas funkcijas Uzraudzības padomē, kura šim konkrētajam mērķim izveidota ECB.

Visbeidzot, ierosinātie EBI regulas grozījumi nodrošinās, ka arī turpmāk EBI varēs efektīvi īstenot savu uzdevumu attiecībā uz visām dalībvalstīm. Konkrētāk, EBI īstenošas savas pilnvaras un funkcijas arī attiecībā uz ECB. Tiks pielāgota EBI balsošanas kārtība, lai

nodrošinātu, ka arī turpmāk EBI lēmumu pieņemšanas struktūras savu darbu veic līdzsvaroti un efektīvi, atspoguļojot gan vienotajā uzraudzības mehānismā iekļauto, gan neiekļauto dalībvalstu kompetento iestāžu nostāju, tādā veidā pilnībā saglabājot vienotā tirgus integritāti. Izmaiņas balsošanas kārtībā veiktas attiecībā uz tām jomām, kurās EBI pieņem saistošus lēmumus par vienotā noteikumu krājuma piemērošanu gadījumos, kad tiek ierosinātas lietas par likuma pārkāpumiem vai risinātas domstarpības. Citās jomās pašreizējā procesuālā kārtība tiek uzskatīta par pietiekamu, lai nodrošinātu līdzsvarotu un efektīvu lēmumu pieņemšanu minētajās jomās. Piemēram, ja Komisijā pieņemšanai tiek iesniegts tehnisko standartu projekts, Komisija var nolemt tos neatbalstīt vai veikt tajos grozījumus, it īpaši tad, ja tie neatbilst finanšu pakalpojumu iekšējā tirgus pamatprincipiem. Visbeidzot, regulas priekšlikumā, ar kuru groza Regulu Nr. 1093/2010, ir iekļauta mērķtiecīga pārskatīšanas klauzula, lai it īpaši ņemtu vērā jebkādas izmaiņas to dalībvalstu skaitā, kuru valūta ir euro vai kuru kompetentās iestādes īsteno ciešu sadarbību, un izvērtētu, vai atbilstīgi šādām izmaiņām turpmāk jāgroza minētie noteikumi, lai tādā veidā nodrošinātu, ka EBI lēmumi tiek pieņemti saskaņā ar uzdevumu saglabāt un stiprināt finanšu pakalpojumu iekšējo tirgu.

Galvenās darbības

Komisija aicina:

(i) Padomi steidzami izskatīt un pieņemt priekšlikumu Padomes regulai, ar kuru Eiropas Centrālajai bankai piešķir konkrētus uzdevumus attiecībā uz politikas virzieniem saistībā ar kredītiestāžu pienācīgu uzraudzību, ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu;

(ii) Eiropas Parlamentu un Padomi steidzami izskatīt un pieņemt priekšlikumu, ar kuru groza Regulu Nr. 1093/2010, ar ko izveido Eiropas Banku iestādi.

Vienošanās par šiem abiem priekšlikumiem jāpanāk līdz 2012. gada beigām.

3.2. Nākamie pasākumi banku krīžu pārvarēšanā

Pateicoties pasaules mēroga finansiālajai integrācijai un ES vienotajam tirgum, banku nozarei dažās dalībvalstīs ir izdevies vairākas reizes palielināt valsts IKP, izveidojot iestādes, kuras ir „pārāk lielas, lai ciestu neveiksmi” un „pārāk lielas, lai tās glābtu” atbilstīgi esošajiem valsts mehānismiem. Taču pieredze rāda, ka pat salīdzinoši nelielas bankas, ciešot neveiksmi, var radīt sistēmisku kaitējumu pārrobežu līmenī. Turklāt banka, kas veic pārrobežu darbību, var kritiski novājināt valsts banku sistēmas, papildus nodarot kaitējumu valdības fiskālajai stabilitātei un padziļinot finansējuma problēmas abos sektoros.

Ciešāka uzraudzība banku savienībā palīdzēs uzlabot banku stabilitāti. Ja tomēr izveidojas krīze, jānodrošina, ka iestādes var pienācīgi rast neregulējumu un noguldītājiem ir garantēta viņu noguldījumu drošība.

Ņemot to vērā, Komisija uzsvēra¹³, ka banku savienībā jāparedz centralizētāka pieeja banku krīžu pārvarēšanā. Arī Eiropas Parlaments ir aicinājis panākt progresu šajā jomā. Vajadzība izveidot „kopējus mehānismus, ar ko īsteno banku noregulējumu un sniedz garantijas klientu noguldījumiem” tika minēta arī Eiropadomes, Komisijas, Eurogrupas un Eiropas Centrālās bankas priekšsēdētāju sagatavotajā 2012. gada 26. jūnija ziņojumā¹⁴.

Tādēļ Komisija it īpaši ir paredzējusi sagatavot priekšlikumu par vienotu noregulējuma mehānismu, ar kuru tiks pārvaldīts banku noregulējums un nodrošināta koordinācija, it īpaši bankām izmantojot noregulējuma instrumentus banku savienībā. Tā kā banku krīzes jāspēj pārvarēt ātri un droši, šāds mehānisms būtu efektīvāks par valsts noregulējuma iestāžu tīklu, it īpaši tad, ja runa ir par neveiksmīgu darbību pārrobežu līmenī. Turklāt šāds mehānisms nepārprotami papildinātu vienota uzraudzības mehānisma izveidi. Tas arī ļautu panākt ievērojamus apjomradītus ietaupījumus un izvairīties no negatīvām sekām, kas varētu rasties, ja lēmumus pieņemtu tikai valsts līmenī. Minētā iestāde lēmumus pieņemtu saskaņā ar noregulējuma principiem, kuri izklāstīti vienotajā noteikumu krājumā, kas sagatavots atbilstīgi starptautiskajai paraugpraksei un pilnībā ievērojot Savienības noteikumus par valsts atbalstu. It īpaši tas nozīmē, ka noregulējuma izmaksas jāsedz akcionāriem un kreditoriem, pirms piešķirts jebkāds ārējs finansējums, un jārod privātā sektora piedāvāti risinājumi, nevis jātērē nodokļu maksātāju nauda.

Turklāt, pamatojoties uz tā darbības novērtējumu, šādam vienotam noregulējuma mehānismam var noteikt arī papildu funkcijas, proti, koordinēt krīžu pārvarēšanu un noregulējuma instrumentus banku nozarē, kā tas paredzēts ziņojumā, ar kuru 2012. gada jūnijā iepazīstināja Eiropadomes, Komisijas, Eiropas Centrālās bankas un Eurogrupas priekšsēdētāji.

Galvenās darbības

Tiklīdz būs panākta vienošanās par noguldījumu garantiju sistēmu un priekšlikumiem par banku sanācību un noregulējumu, Komisija ir paredzējusi ierosināt vienotu noregulējuma mehānismu, lai īstētu banku noregulējumu un koordinētu noregulējuma instrumentu izmantošanu banku savienībā.

4. TURPMĀKIE PASĀKUMI

Eiropas Savienībai ir savas metodes, lai novērstu pašreizējo nestabilitāti un izveidotu banku savienību, kas būtu nozīmīgs solis ceļā uz patiesu Ekonomisko un monetāro savienību.

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi:

- pilnībā atbalstīt banku savienību un apstiprināt šajā paziņojumā noteikto virzību un ceļvedi;

¹³ http://ec.europa.eu/europe2020/banking-union/index_en.htm.

¹⁴ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/131201.pdf.

- likumdošanas procesā vislielāko nozīmi piešķirt darbībām, kas vajadzīgas banku savienības izveidošanai;
- iespējami drīzāk un katrā ziņā līdz gada beigām iesniegt priekšlikumus par:
 - noguldījumu garantiju sistēmām;
 - piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu sabiedrību uzraudzību (Kapitāla prasību direktīva jeb KPD);
 - kredītiestāžu un ieguldījumu sabiedrību uzraudzības prasībām (Kapitāla prasību regula jeb KPR);
 - kredītiestāžu un ieguldījumu sabiedrību sanācijas un noregulējuma režīmu;
 - atsevišķu funkciju piešķiršanu Eiropas Centrālajai bankai saistībā ar kredītiestāžu uzraudzību;
 - atsevišķu EBI regulas noteikumu grozījumiem.

Ar šo paziņojumu, ko papildina tiesību aktu priekšlikumi, Komisija ir rīkojusies ātri un atbildīgi, reaģējot uz jūnija beigās Eiropadomes un euro zonas valstu un valdību vadītāju piešķirto mandātu. Lai nodrošinātu vienotā uzraudzības mehānisma ieviešanu 2013. gada 1. janvārī, tagad savs ieguldījums jāsniedz pārējām iestādēm.